

WYROK Z DNIA 2 MARCA 2012 R.

V KK 358/11

Grunt rolny, podobnie jak podwórko przydomowe, nie może być uznany za miejsce, gdzie odbywa się ruch lądowy pojazdów, a zatem nie korzysta z ochrony art. 178a § 1 k.k.

Przewodniczący: sędzia SN H. Gradzik.

Sędziowie: SN R. Malarski, SA (del. do SN) A. Ryński (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Generalnej: Z. Siejbik.

Sąd Najwyższy w sprawie Alojzego D., skazanego z art. 178a § 1 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 2 marca 2012 r., kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 stycznia 2011 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 grudnia 2008 r.,

- I. uchylił zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G. co do skazania Alojzego D. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i orzeczenia środka karnego (pkt 2 wyroku Sądu Rejonowego) oraz wymierzenia kary łącznej i łącznego środka karnego (pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego),
- II. uniewinnił oskarżonego Alojzego D. od popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia i w tej części kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,

- III. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążył Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 2 grudnia 2008 r., uznał Alojzego D. za winnego tego, że:

- I. w dniu 27 lipca 2007 r., o godz. 21.35 na drodze publicznej w miejscowości W. na ul. Przemysłowej, kierował rowerem, będąc w stanie nietrzeźwości, mając 0,92 mg alkoholu w litrze wydychanego powietrza, tj. popełnienia przestępstwa z art. 178a § 2 k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazał go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz w oparciu o art. 42 § 1 i 2 k.k. orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych i rowerów na okres 2 lat,
- II. w dniu 1 sierpnia 2007 r., około godz. 10:30 na gruncie rolnym koło miejscowości C., kierował ciągnikiem rolniczym marki Ursus C 4011, będąc w stanie nietrzeźwości, ponieważ stężenie alkoholu etylowego we krwi nie było niższe niż 1,4 ‰, tj. popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz w oparciu o art. 42 § 1 i 2 k.k. orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych i rowerów na okres 4 lat.

Na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 90 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę łączną roku pozbawienia wolności oraz łączny zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych i rowerów na okres 5 lat, i zaliczył na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania oskarżonego.

Powyższy wyrok został zaskarżony osobistą apelacją oskarżonego, który zarzucił orzeczeniu Sądu pierwszej instancji, błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu, że w chwili zdarzenia w dniu 1 sierpnia 2007 r. o godz. 10:30 znajdował się on w stanie nietrzeźwości, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego winna prowadzić do wniosku, że spożywał alkohol około godz. 12.25, po zakończeniu jazdy ciągnikiem.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o uchylenie w tym zakresie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zaś w pozostałej części o złagodzenie kary.

Po rozpoznaniu apelacji, Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 26 stycznia 2011 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji, uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Uzasadnienie tego orzeczenia nie zostało sporządzone.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść Alojzego D., w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji utrzymał w mocy orzeczenie Sądu pierwszej instancji skazujące oskarżonego w pkt. 2 wyroku za popełnienie czynu z art. 178a § 1 k.k., wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który wyrokowi temu zarzucił, rażące i mające istotny wpływ na jego treść, naruszenie prawa karnego materialnego, to jest art. 178a § 1 k.k., przez zaakceptowanie błędnego poglądu Sądu pierwszej instancji, że znamię „ruch lądowy”, określonego w tym przepisie występku, obejmuje swym zakresem również ruch pojazdów na prywatnych gruntach rolnych, podczas, gdy nie jest to miejsce dostępne dla powszechnego użytku.

W związku z tym wniósł on o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w zaskarżonej części oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 grudnia 2008 r., w części dotyczącej skazania Alojzego D. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. przypisane mu w pkt. 2 i

uniewinnienie oskarżonego od popełnienia tego czynu, a w konsekwencji o uchylenie również orzeczenia o karze łącznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się zasadna.

Sąd Rejonowy uznał, że zachowanie Alojzego D. polegające na kierowaniu ciągnikiem w stanie nietrzeźwości na gruncie rolnym mieści się w pojęciu prowadzenia pojazdu w „ruchu lądowym”, ponieważ oskarżony zdecydował się na użycie ciągnika na własnym polu, w reakcji na zachowanie sąsiada, który zdaniem Alojzego D. swoim ciągnikiem naruszył granice między ich gruntami rolnymi. Na tej podstawie Sąd Okręgowy wyprowadził wniosek, że w miejscu zdarzenia – na gruncie rolnym, odbywał się ruch dwóch pojazdów. W konsekwencji uznał, że oskarżony w krytycznym czasie wyczerpał dyspozycję art. 178a § 1 k.k., wyrażając pogląd, że przestępstwo to może być popełnione w każdym miejscu, w którym odbywa się ruch pojazdów i na poparcie tego stanowiska przywołał wyrok SN z dnia 10 marca 1964 r., IV K 1296/61, OSNKW 1964, z. 10, poz. 152. Taką ocenę prawną czynu oskarżonego zaakceptował Sąd odwoławczy. Sądy obu instancji nie dostrzegły jednak, że w powołanym judykacie za miejsce popełnienia przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (art. 28 § 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu, Dz. U. z 1959 r. Nr 69, poz. 434) Sąd Najwyższy uznał, tylko takie obszary w których odbywa się ogólny lub lokalny ruch pojazdów, podając przykłady takich miejsc jak: tereny przemysłowe i lotniska.

Dekodując pojęcie ruchu lądowego użyte w dyspozycji art. 178a § 1 k.k. należy odwołać się do art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r., – Prawo o ruchu drogowym, Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm., która reguluje zasady ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania oraz w strefach ruchu. Nadto przepisy tej ustawy stosuje się do ruchu

odbywającego się poza wskazanymi miejscami w zakresie koniecznym dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób oraz wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych. Wszystkie wskazane w ustawie obszary, w których może odbywać się ruch lądowy mają charakterystyczne cechy wspólne, a mianowicie, muszą być ogólnodostępne i wykorzystywane przez nieograniczoną liczbę osób. Zważywszy na zawarte w art. 2 ust. 1a, 16 i 16a prawa o ruchu drogowym definicje pojęć użytych w art. 1 ust. 1 cyt. ustawy, grunt rolny nie stanowi drogi publicznej, strefy zamieszkania, czy strefy ruchu. Nie można go również uznać za miejsce wskazane w art. 1 ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Wprawdzie na gruncie rolnym używa się pojazdów mechanicznych lub konnych służących do prac polowych, jednak ruch tymi pojazdami odbywa się sporadycznie i obejmuje tylko wąskie grono użytkowników, co prowadzi do wniosku, że miejsce to nie jest ogólnie dostępne dla ruchu pojazdów. Z tego względu, w odniesieniu do gruntów rolnych, nie zachodzi potrzeba stosowania przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym, dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób wywołanego ruchem pojazdów. Prowadzi to do wniosku, że grunt rolny, podobnie jak podwórko przydomowe, nie może być uznany za miejsce gdzie odbywa się ruch lądowy pojazdów, a zatem nie korzysta z ochrony art. 178a § 1 k.k. (zob. uchwałę SN z dnia 14 września 1972 r., VI KZP 33/72, OSNKW 1972, z. 12, poz. 187; wyrok SN z dnia 5 grudnia 1995 r., WR 186/95, OSNKW 1996, z. 3-4, poz. 19; wyrok SN z dnia 11 października 2000 r., IV KKN 250/2000, OSPriPr 2001, nr 4, poz. 19, wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2008 r., III KK 445/07, Lex nr 393935, wyrok SN z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 432/08, R-OSNKW 2009, poz. 1068).

Dlatego fakt, że w krytycznym czasie na sąsiadujących ze sobą gruntach rolnych poruszały się dwa ciągniki rolnicze nie przydał tym gruntom znamienia miejsca w którym odbywa się ruch lądowy.

Zatem, biorąc pod uwagę, że zachowanie nietrzeźwego oskarżonego, kierującego ciągnikiem na gruncie rolnym, nie wyczerpało znamienia prowadzenia pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, którego realizacja jest konieczna do przypisania przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego i utrzymany tymże wyrokiem w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji, w zakresie skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. przypisane oskarżonemu w pkt.2 i orzeczenia o środku karnym wydanego na podstawie art. 42 § 2 k.k. oraz uniewinnił oskarżonego od popełnienia tego czynu. Rozstrzygnięcie to spowodowało konieczność uchylenia orzeczenia o karze łącznej i łącznym środku karnym.

Natomiast o kosztach procesu, w tym kosztach sądowych postępowania kasacyjnego, orzeczono na podstawie art. 632 § 1 pkt. 2 k.p.k. i art. 638 k.p.k.